

Jaarverslag van de provinciearchivaris aan Gedeputeerde Staten van Utrecht over het toezicht op de informatiehuishouding in 2022-2023

Definitieve versie met wederhoor verwerkt

Inleiding

Voor u ligt mijn jaarverslag als provinciearchivaris over 2022-2023. Volgens de Archiefverordening van de provincie Utrecht breng ik jaarlijks verslag uit over het toezicht op de informatiehuishouding en het beheer van de provinciale archiefbewaarplaats bij Het Utrechts Archief (HUA). Dit jaarverslag is bestemd voor het college van Gedeputeerde Staten (GS). GS zijn belast met de bestuurlijke verantwoordelijkheid (zorgdragerschap) voor de naleving van de Archiefwet. GS betrekken dit verslag bij de verantwoording aan Provinciale Staten, zoals voorgeschreven in artikel 8 van de Archiefverordening. De taken en bevoegdheden voor het beheer van de provinciale archiefbewaarplaats zijn gedelegeerd aan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling HUA. Dit houdt in dat de verantwoording over het beheer van de provinciale archiefbewaarplaats via het jaarverslag aan het bestuur van HUA loopt.

In 2022-2023 werd duidelijk dat de brede bedrijfsvoering echt last krijgt van een gebrek aan duidelijke afspraken voor de informatiehuishouding. Gebrek aan afspraken en onduidelijke toewijzing van verantwoordelijkheden waren al bekende problemen in de afgelopen jaren. Het effect daarvan wordt steeds duidelijker. Tegelijk zagen we in 2023 ook initiatief om daar wat aan te doen: eerder uitgebrachte aanbevelingen om bewustwording en kwaliteitszorg voor informatiehuishouding serieus aan te pakken, zijn op operationeel niveau opgepakt. Aan het eind van 2023 stond dat initiatief klaar om de besluitvorming in te gaan. We moeten nu nog voor de gehele organisatie vaststellen dat we de goede voorbeelden en praktische aanpak met z'n allen gaan aanpakken. Daar is ook een duidelijke governance voor nodig, en daarvoor komt een nieuwe aanbeveling in dit jaarverslag. Verder kwam het strategisch overleg voor informatiehuishouding in 2023 beter uit de verf, maar was er stagnatie op afspraken over informatiebeheer en de Omgevingswet binnen de provincie. Daar is ook een nieuwe aanbeveling voor opgenomen.

Maar dit jaarverslag gaat niet alleen over de provincie zelf. Utrecht neemt deel in of heeft taken belegd bij een aantal gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden. Ik moet toezicht houden op de informatiehuishouding binnen de taken die deze partijen namens de provincie uitvoeren. In een paar gevallen ben ik tevens archivaris van die partijen. In de laatste paragraaf van dit jaarverslag vindt u de stand van zaken omtrent de informatiehuishouding bij deze organisaties.

Wat die toezichttaak betreft knelt het al een paar jaar behoorlijk bij HUA. In 2013 waren er nog drie overheidsorganen die onder direct archieftoezicht van HUA vielen. In tien jaar is dit aantal gegroeid tot elf. De formatie bij de archiefinspectie is gelijk gebleven en wordt in groeiende verhouding gefinancierd door samenwerkingsovereenkomsten met andere overheden. Bij de gemeente Utrecht wordt al twee beleidsperiodes gewerkt naar een positie van de archivaris als systeemtoezichthouder: minder operationeel inspecteren en vooral beoordelen of het systeem van kwaliteitszorg goed werkt in de hele organisatie. Dit zou ik ook samen met de collega's van beheer en toezicht bij de provincie aan het einde van de komende beleidsperiode (2025-2028) willen vaststellen: dat we een efficiënt en doeltreffend stelsel van 'checks and balances' hebben bereikt. Maar dan hebben we nog een weg te gaan.

Joost van Koutrik
provinciearchivaris van Utrecht
14 maart 2024

1. De informatiehuishouding bij de provincie in 2022-2023

In deze paragraaf beschrijf ik de voornaamste bevindingen in 2022-2023 ten aanzien van de informatiehuishouding binnen de provinciale organisatie. Ik ga in op de ontwikkelingen die ik breder in de organisatie heb waargenomen. Ook ga ik in op de ontwikkelingen rond het e-depot, en de voorbereiding op de Omgevingswet. Het e-depot is de voorziening bij HUA om digitale informatie van de provincie en de gemeente permanent te bewaren en beschikbaar te stellen aan het publiek.

Op de werkvloer: steeds meer behoefte aan duidelijke afspraken

Digitaal werken en overleggen met MS Teams en Office 365 is door de coronamaatregelen snel de nieuwe realiteit geworden. Die plotselinge versnelling had tot gevolg dat de afspraken om dit goed in te richten, nog niet waren gemaakt. 'Digitaal werken' betekent dat je beide nodig hebt: begrijpelijke tooling én duidelijke afspraken. Waar werken we in en slaan we alle versies van onze informatie op, hoe lang moeten we informatie bewaren, wat hebben we nodig om te zoeken en vinden, hoe houden we onszelf alert op ontbrekende informatie?

In de loop van 2022-2023 werd dat steeds zichtbaarder: meerdere sites, Teamskanalen, dossiers in SharePoint en verschillende versies van dezelfde documenten op OneDrive hadden geen duidelijke status of herkomst. Aan het einde van 2023 hadden de meeste teams en programma's daar in toenemende mate last van. Dat belangrijke informatie rondzwerft in mailboxen is al jaren een probleem. De afgelopen paar jaar kwamen daar problemen bij. De functionaliteiten in de software waarmee de provincie informatiebeheer goed kan regelen zijn er al vanuit het programma Samenwerken en Dossiers. Binnen dat programma is in 2023 ook een gigantische klus afgerond: de migratie van het oude archiefsysteem Documentum naar het nieuwe archiefsysteem CORSA is in het derde kwartaal van 2023 goed afgesloten met een rechtmatigheidsverklaring. Maar CORSA is lang niet het enige beheersysteem waarin informatie uiteindelijk terecht komt: SAP, Teams, iBabs en andere applicaties bevatten bewijs- en verantwoordingsinformatie die uiteindelijk CORSA niet bereikt.

Bewustwording, afspraken en kennis bij de medewerkers loopt nog steeds achter. Dat is geen nieuwe of bijzondere constatering: dit weet iedereen. Die achterstand moet worden ingehaald, willen we over een paar jaar niet een nóg grotere hooiberg van digitale informatie hebben. In 2023 maakte een uitvraag naar behoeften van medewerkers deel uit van de plannen voor de organisatievernieuwing. Een daar uitgesproken behoefte: we zoeken onnodig lang naar informatie, we willen op onze bedrijfsinformatie kunnen vertrouwen. Organiseer dat op een duidelijke manier. Maak praktische afspraken en houd elkaar daarop attent.

Ik hoop in het volgende jaarverslag te kunnen melden dat meerdere teams daar echt merkbare stappen mee hebben gemaakt. Informatiehuishouding gaat nooit honderd procent 'op orde' worden. In een organisatie waar veel mensen werken is het simpelweg naïef om dat te verwachten. We zullen wel duidelijk moeten vaststellen wat we *ten minste* aan afspraken en middelen nodig hebben om efficiënt te vinden wat we zoeken en daarop te kunnen vertrouwen. Ook voor de langere termijn. Ik ga daar geen nieuwe aanbeveling voor doen: die beweging zie ik al vanaf vroeg 2023 op operationeel niveau bij een klein aantal teams, aangejaagd door Informatisering en Automatisering (IEA). Ik ga hier op p. 5 nader op in, bij de openstaande aanbevelingen over kwaliteitszorg. Dat brengt me op de sturing.

In de boardroom: concernontwikkelingen en invloed op informatiehuishouding

Wat de sturing op concernniveau betreft, werd regie op informatiehuishouding in 2022 betrokken bij het vooronderzoek voor het CIO Office. Dat was een bredere wens in de 'I-kolom' van de organisatie. Veel van de maatregelen in de managementreactie op mijn vorige jaarverslag over 2021 waren ook opgehangen aan dat CIO Office. In het laatste kwartaal van 2022 werd het voorstel voor de inrichting van dat nieuwe organisatieonderdeel

aangeboden aan het Concern managementteam (CMT). Daar werd de inhoudelijke lijn herkend, maar geconstateerd dat de constructie van een CIO Office niet verenigbaar was met de plannen voor de organisatievernieuwing. Eind 2022 ging dat voorstel aldus van tafel en moest een andere aanpak worden ontwikkeld voor sturing op de informatievoorziening, die wel paste binnen de plannen voor de organisatievernieuwing. Ook is eind 2022 vastgesteld dat in 2023 de programma's binnen de i-Opgave afgerond dienden te worden en de taken dienden te worden overgedragen aan de lijnorganisatie.

Die puzzel is opnieuw gelegd in de eerste helft van 2023 en uitgerold in de tweede helft, doorlopend in 2024. De governance op informatievoorzieningen en informatisering binnen de provincie wordt ingevuld volgens drie gremia: de IV-raad (richten), de Portfolioboard (inrichten) en het Voortbrengingsoverleg (verrichten). Deze structuur op hoofdlijnen is ook verankerd door vaststelling in het CMT. Een positieve constatering is dat bij deze gremia de link met de gebruikersorganisatie sterker wordt gelegd. Althans, op hoofdlijnen: in het najaar van 2023 was een notitie in ontwikkeling waarin de verhouding tussen de gremia en de vakkennis daar omheen duidelijker uiteen werd gezet. Deze notitie is ook in concept besproken met de toezichthouders. Wij zagen dit als een noodzakelijke uitwerking om de duidelijkheid die nog ontbrak, veel scherper neer te zetten voor iedereen die betrokken is bij de I-kolom. Die notitie is eind van het jaar nog niet doorgezet naar vaststelling en hing weer in het luchtledige. Die vaststelling is wel noodzakelijk, wil die nieuwe governance doeltreffend werken om de organisatie verder te helpen. Daarom de volgende aanbeveling:

2023-1

Aanbeveling: *Laat de notitie over de IV-governance in 2024 vaststellen door de IV-raad of het Directieoverleg (voorheen CMT). Wacht hier niet onnodig lang mee. Dit biedt ook voor de informatiehuishouding de noodzakelijke duidelijkheid.*

Strategisch informatieoverleg en hotspotmonitor

De concernontwikkelingen zijn inhoudelijk gevolgd bij het wettelijk strategisch informatieoverleg (SIO), dat bij de provincie sinds 2020 bestaat. In dit overleg wordt de regie binnen de organisatie op informatiehuishouding besproken en bewaakt. Naast de concernontwikkelingen kwamen o.a. aan de orde de governance rond de invoering van de Wet open overheid (Woo), de Omgevingswet, de architectuurvisie Blik op Data, problematiek rond autorisatiestructuren, en de opzet van beleid voor een hotspotmonitor.

'Hotspots' zijn gebeurtenissen met ingrijpende maatschappelijke gevolgen, waarvan we binnen provincie Utrecht de informatiebestanden nadrukkelijker moeten verzamelen en bewaren. De behandeling van de hotspotmonitor in 2022 en 2023 heeft nog niet geleid tot een vastgestelde werkwijze. Wel is een aantal keer gesproken met de VRU, GGDrU en gemeenten Utrecht en Nieuwegein over het bewaren van de informatiebestanden rond de hotspot van de Coronamaatregelen: die hotspot is in 2021 al aangewezen. In 2020 is de aanpak Stikstofuitstoot als hotspot aangewezen. Zonder vastgestelde werkwijze is het nu lastig om tot uitvoer van hotspots over te gaan: dit vereist bevoegdheden voor de uitvoerders.

Bij het SIO in 2023 was de aanpak voor kwaliteitszorg in de informatiehuishouding een aantal keer onderwerp van gesprek, wat leidde tot vier adviezen in het najaar. Aan het einde van het jaar was dan ook het voornemen om de opzet voor het kwaliteitssysteem aan te bieden aan de IV-raad.

Samenwerking in de regio: de Omgevingswet

In 2022 heeft de Regiosamenwerking Omgevingswet Utrecht het onderwerp 'Informatiehuishouding en archief' aangewezen als prioriteit in de bestuurlijke intentieovereenkomst van alle betrokken overheden in onze provincie. Dit betekent dat alle overheden waaronder de provincie Utrecht, er werk van moesten maken in 2022-2023 om

erop te controleren dat zij hun informatiehuishouding goed op elkaar hebben afgestemd, als de Omgevingswet in 2024 in werking zou treden.

Als middel voor het controleren op de procesafspraken dient de checklist voor duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie onder de Omgevingswet, die in 2020-2021 in de regio Utrecht is ontwikkeld voor het interbestuurlijk programma Aan de slag met de Omgevingswet. Bij de provincie zelf is in november 2021 met die checklist de informatiehuishouding gepeild. Ondertussen heeft de provincie veel werk gestoken in het programma Omgevingswet, inrichting van de ICT-voorzieningen, zaakstelsel, afspraken over procesmanagement, en alle andere zaken die randvoorwaardelijk zijn voor een goede informatiehuishouding. Een vervolg heeft de check van november 2021 niet gekregen, ondanks meerdere gesprekken hierover en initiatieven om het zaakstelsel Rx.Mission hiervoor in te richten en te koppelen aan de nieuwe archiefapplicatie CORSA. Het herhaalde uitstellen van de Omgevingswet heeft ook bepaald niet geholpen om de vaart erin te houden.

Ondertussen zijn binnen de Regiosamenwerking werkwijzen opgesteld om afspraken tussen overheden te maken over informatiehuishouding en archief, waaronder een vernieuwing van het 'dossier afspraken en procedures' (DAP) van de RUD Utrecht. Het nieuwe DAP is door het algemeen bestuur van de RUD vastgesteld, met het voornemen dit in het tweede kwartaal van 2024 te toetsen en bij te stellen (zie ook p. 9-10).

Het interne vraagstuk bij de provincie is zoals gezegd nog niet goed in beeld. Daar is een checklist voor: die is in 2021 al door specialisten binnen het programma Omgevingswet ingevuld, dus we weten prima waar toen de hiaten zaten in de informatiehuishouding. De Omgevingswet is inmiddels wel ingetreden en het DSO is live, ook bij de provincie. Daarom de volgende aanbeveling:

2023-2

Aanbeveling: *Laat de reeds ingevulde checklist voor informatiehuishouding onder de Omgevingswet (DUTO-TODO) actualiseren en vereiste maatregelen voor duurzame toegankelijkheid passend toewijzen, zowel Stedelijke en Landelijke Leefomgeving als bij IEA.*

Digitale archiefdiensten bij HUA en de provincie

In 2022 heeft HUA de aanbesteding voor het e-depot afgerond. Het programma van eisen kwam tot stand in samenwerking met informatiespecialisten van zowel de provincie Utrecht als de gemeente Utrecht: de beide overheden die van deze voorziening gebruik gaan maken. Dit nieuwe e-depot vormt een cruciale bouwsteen voor de digitale archiefbewaarplaats van de provincie Utrecht. Implementatie van de voorziening met een toegang voor publieke raadpleging van de website van HUA is gepland in 2023-2024.

De aanbesteding en inrichting van het e-depot maakt deel van het programma Digitale Duurzaamheid (DiDu) dat in het najaar van 2021 bij HUA van start is gegaan. Binnen dit programma is in 2022 en 2023 gewerkt aan het optuigen van een nieuw, vierkoppig team Digitale Archiefdiensten met onder andere een adviseur digitale informatie (ADI) en een e-conservator.

Voor een goede afstemming met de provincie is de ADI vanaf juni 2022 al uit de startblokken gegaan. Zij was al snel adviserend betrokken bij het grote migratietraject van het oude archiefsysteem Documentum. Dit traject heeft model gestaan voor de regio-bijeenkomst van 9 november 2023, waar de provincie uitleg heeft gegeven over het traject voor de andere overheden in onze regio. Daarnaast heeft de provincie waardevolle feedback geleverd op de nieuwe digitale Overbrengingsvoorwaarden van HUA, en de Migratiehandreiking die de ADI heeft opgesteld. Tevens is gesproken over het toepassen van het huidige metagegevensschema van de provincie: daarin staat welke gegevens belangrijk zijn om informatie toegankelijk te houden. Dit gesprek was met het oog op een project voor aansluiting van de provincie op het e-depot. Een concept-projectvoorstel voor het Portfolioboard is eind november besproken. Verwachting is dat 2024 in het teken zal staan van een impactanalyse en een succesvolle eerste overbrenging naar de productie-omgeving van het e-depot.

De verdere integratie van het e-depot binnen de informatiearchitectuur van de provincie vormt een belangrijk ontwikkelpunt voor de komende jaren.

2. Aanbevelingen aan Gedeputeerde Staten uit vorige jaarverslagen

In eerdere jaarverslagen is een aantal aanbevelingen aan het college van GS opgenomen, voor zowel de provinciale organisatie zelf als voor de gemeenschappelijke regelingen. In deze paragraaf geef ik de stand van zaken zoals ik die aan het einde van 2023 heb waargenomen. Ik geef in de laatste kolom mijn beeld aan het einde van het jaar. De kleuren hebben de volgende betekenis: **groen**: afgehandeld of elders ingevuld, komt volgend jaar niet meer terug; **oranje**: loopt of is nog niet opgepakt, stand van zaken komt volgend jaar terug; **rood**: niet ingevuld en behoeft dit jaar urgente aandacht om op te lossen; **blauw**: is niet meer van toepassing en vervalt, komt volgend jaar niet meer terug. In de managementreactie vindt u de meest recente stand van zaken en de voornemens om deze aanbevelingen aan te pakken.

Status eind 2023	Aanbevelingen	Waarnemingen eind 2023
2014-3 2017-II 2020-1 Deelaspect 1 in ontwikkeling in 2023, verwacht in 2024.	<p>Kwaliteitszorg in informatiehuishouding</p> <p>Zorg voor kwaliteitsverbetering in de digitale informatiehuishouding. Maak dit toetsbaar op de volgende deelaspecten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dat het Handboek Kwaliteitszorg is uitgewerkt en vastgesteld in het Directieoverleg, en dat daarin de taken en verantwoordelijkheden binnen de domeinen en van de informatiemanagers duidelijk vastgelegd zijn. 2. Dat het management aantoonbaar stuurt op kwaliteitszorg binnen de eigen afdelingen. 3. Dat nieuwe medewerkers hiervoor een training krijgen in het kader van het organisatiebrede introductieprogramma. 	<p>Dit waren voorheen drie aanbevelingen uit verschillende jaren. Die zijn vanaf dit jaarverslag samengevoegd en meer toetsbaar geformuleerd. Het SIO heeft de opzet voor het Handboek Kwaliteitszorg in juli 2020 al vastgesteld. Begin 2023 zijn twee adviseurs van IEA begonnen met het uitwerken hiervan, zoals beschreven op p. 2. Dit was doelbewust bottom-up gegroeid. De vaststelling van deelaspect 1 met advies van het SIO bij de IV-raad is te verwachten in 2024.</p> <p>Het tweede deelaspect is aan directeuren en teamleiders om in te richten, met advies en toetsing van IEA. De aantoonbaarheid kan georganiseerd worden via monitoring met bijvoorbeeld de Doelenboom.</p> <p>Het derde deelaspect dient herkenbaar terug te komen in de 'onboarding' voor nieuwe vaste en tijdelijke medewerkers. Dit verwacht ik nog te zien.</p>
2015-6 Nog niet gestart	<p>Bewerking archieven DLG</p> <p>Bewerk de archieven van de voormalige Dienst Landelijk Gebied (DLG).</p>	<p>Dit is een aanbeveling van mijn voorganger uit 2015. Hier is tot op heden niets mee gedaan. De provincies werden in 2007 bestuurlijk verantwoordelijk voor de taken van DLG. Overbrenging van het eerste te bewaren deel zal pas na 2027 aan de orde zijn. Vernietiging denkbaar al eerder. Het gaat in totaal om 312 meter papieren archief en digitale bestanden, die nog geselecteerd en bewerkt moeten worden. In 2022 is een rondvraag gedaan onder provinciearchivarissen, waaruit blijkt dat Zuid-Holland, Drenthe en Noord-Brabant hier al werk van hebben gemaakt. Ik verwacht dat Utrecht met hun voorbeelden praktische instructies heeft om dit te doen. Kortom: maak budget hiervoor vrij en zet hier iemand op met vakkennis. Die kennis wordt schaars.</p>

Status eind 2023	Aanbevelingen	Waarnemingen eind 2023
2016-8 Ingevuld	<p>Acquisitie particuliere archieven</p> <p>Stel archieven van semioverheids- en particuliere organisaties veilig die van belang zijn voor de provinciale historie. Ontwikkel beleid op dit punt in overleg met Het Utrechts Archief (HUA).</p>	<p>In 2022 is HUA begonnen met de actualisering van het acquisitieplan voor particuliere archieven, vooruitlopend op de uittreding van het Rijk uit de gemeenschappelijke regeling. In die actualisering wordt de provincie als belanghebbende meegenomen. Daarmee beschouw ik deze aanbeveling als ingevuld. Toen de aanbeveling in 2016 werd opgesteld was dit nog een zaak voor de provincie.</p> <p>Ik zal aansturen op een bespreking van dit plan met afdeling Erfgoed als het gereed is, om een goede aansluiting met het cultuurbeleid van de provincie te bevorderen.</p>
2018-1 Streven in 2025	<p>Archiefverordening / Besluit informatiebeheer</p> <p>Werk in lijn met de investeringen en beleidsontwikkelingen van de i-Opgave en i-Visie aan toekomstvastе regelgeving voor het digitaal informatiebeheer. [...] Bepaal welke stakeholders betrokken moeten zijn bij de ontwikkeling vanuit de domeinen, de I-Opgave en informatiebeveiliging en gegevensbescherming.</p>	<p>Voor deze aanbeveling heeft de kwaliteitsadviseur provinciale archieven in 2020 een plan van aanpak opgesteld. De streefdatum hiervoor was gepland op 1 januari 2024, bij de verwachte inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet. Die is vertraagd, waardoor de streefdatum naar huidige verwachting opschuift naar 2025; of zoveel later als de nieuwe wet in werking treedt.</p> <p>De nieuwe regelgeving van de provincie zal tegen die tijd goed moeten passen bij de organisatievernieuwing en op het beleid voor gegevensbescherming en informatiebeveiliging en openbaarheid. Daarnaast zal het duidelijke kaders moeten bieden als de provincie nieuwe samenwerkingsverbanden aangaat.</p>
2020-3 Ingevuld	<p>Siteholder Hollandse Waterlinies</p> <p>Let erop dat het Gemeenschappelijk orgaan siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies (GOHWL) tijdig en voldoende aandacht besteedt aan de inrichting van de informatiehuishouding, en aan het vaststellen van een beheerregeling onder artikel 24 tweede en vijfde lid van de GR. Laat de ambtelijke organisatie hiervoor een beroep doen op advies en voorzieningen van de provincie Utrecht.</p>	<p>Deze aanbeveling is in 2022 opgepakt vanuit het gemeenschappelijk orgaan, met advies van de senior adviseur informatiebeheer van de provincie. Dit heeft gezorgd voor bondige en praktische regelgeving, waar het orgaan en de provincie mee verder kunnen (zie Blad gemeenschappelijke regeling 2022, nr. 1362). De aanbeveling is hiermee duurzaam ingevuld.</p> <p>Het hoofd van het sitebureau heeft in 2023 ook advies gekregen vanuit IEA voor de inzet van SharePoint en Teams om de informatiehuishouding van het sitebureau te ondersteunen. Tevens is afgesproken dat GOHWL een beroep kan doen op de provinciale archiefbewaarpлаats voor de documentaire collectie van het Kenniscentrum Waterlinies.</p>

Status eind 2023	Aanbevelingen	Waarnemingen eind 2023
<p>2021-1</p> <p>Urgent</p>	<p>Rechtmatigheid in kaart</p> <p>Breng vooruitlopend op de nieuwe regelgeving voor informatiehuishouding (zie aanbeveling 2018-1) in kaart waar de provincie tekortschiet in het voldoen aan de eisen in de Archiefwet: vernietiging, overbrenging, vervanging, migratie, toegankelijkheid et cetera. Stel een actieplan hiervoor op en richt de kwaliteitszorg zodanig in dat verbeteringen worden gevolgd.</p>	<p>In de managementreactie op het jaarverslag over 2021 werd vermeld dat deze aanbeveling is opgenomen in het jaarplan van IEA voor 2022, te monitoren in het SIO. Daar is niets uit voortgekomen. Deze achterstand komt vooral omdat de taken van de kwaliteitsadviseur provinciale archieven niet zijn opgevangen na haar doorstroom naar een nieuwe functie.</p> <p>Met rechtmatige vernietiging is voor het laatst iets gedaan in 2019, maar niet afgerond; en toen was er al een aantal jaar achterstand. Alle bestanden die allang vernietigd hadden moeten worden, moesten ook mee in de migratie van het oude archiefsysteem Documentum. Verspilde moeite die voorkomen had kunnen worden. Hetzelfde geldt voor de rechtmatige vervanging van papieren originelen voor scans. Het besluit daarvoor is in juni 2020 al door GS genomen. Sindsdien is er wel doorgedaan met scannen, maar is de papieren ballast nooit vernietigd. Dat is wel het doel van zo'n besluit.</p> <p>Voor de wettelijke overbrenging van het GS-archief 1989-1997 heeft een stagiair bij HUA een deelbewerking gedaan in 2023, maar vanuit de provincie heb ik geen initiatieven mogen waarnemen. Elk jaar dat we verder zijn neemt de vakkennis af en gaat het op de langere termijn meer kosten. Niet alleen de archieven van GS en DLG (aanbeveling 2015-6) lopen achter: ook Bestuur Regio Utrecht (BRU) heeft een omvangrijk archief nagelaten waar nog het nodige mee moet gebeuren om het toegankelijk genoeg te maken. Dat geldt ook voor delen van het archief van de Projectorganisatie Uithoflijn.</p> <p>Dus nogmaals en nu urgent: breng in kaart wat de achterstanden zijn, nu er nog mensen zijn met overzicht. Stel op basis daarvan een actieplan op en voer dit uit.</p>

3. Gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganen

Onder deze titel worden de organisaties verstaan die openbaar gezagtaken van de provincie Utrecht uitvoeren onder mandaat of delegatie. In de regel zijn dit gemeenschappelijke regelingen, deels ingesteld vanwege een wettelijke verplichting. Hoewel ik als provinciearchivaris bij elk van deze partijen een toezichtverantwoordelijkheid heb, is de uitvoering hiervan verdeeld in procesafspraken met andere toezichthouders.

Dit hoofdstuk is daarom onderverdeeld in de verbonden partijen waarmee de provinciearchivaris van Utrecht een directe toezichtrelatie heeft, en de partijen die een andere directe toezichthouder hebben.

3.1 Organisaties met provinciearchivaris Utrecht als toezichthouder

BIJ12

BIJ12 is de uitvoeringsorganisatie voor de provincies voor onder meer de Faunawet en grondwaterschade. In de loop der jaren zijn daar nog veel meer taken bij gekomen. De provincies hebben onder de Archiefwet een overeenkomst met BIJ12 gesloten, voor de informatiehuishouding rond de wettelijke taken die BIJ12 uitvoert. De provinciearchivaris van Utrecht bij HUA voert het archieftoezicht uit. In 2023 zijn twee formele toezicht-overleggen gevoerd met BIJ12, zgn. tactische informatieoverleggen, door de archivaris en de adviseur digitale informatie (ADI) van HUA.

Het eerste overleg was met de informatiemanager van BIJ12, die aan de slag wilde met de archivering van websites die door BIJ12 worden beheerd. Aanleiding hiervoor was de archivering van de Risicokaart en de achterliggende database. De informatiemanager heeft alle BIJ12-websites geïnventariseerd (die inventarisatie was er nog niet) en HUA heeft per website geadviseerd wat de voorzieningen voor archivering moesten zijn. Websites die bewaard moesten worden zijn opgenomen in Archiefweb.

BIJ12 heeft in de loop van het jaar een recordmanager uit eigen gelederen geworven. Die werving zat er al sinds 2021 aan te komen. Het is verheugend dat de rol van de recordmanager er nu echt is: er moet nog een hoop gedaan worden om de informatiehuishouding bij BIJ12 op orde te krijgen. De recordmanager heeft alle verzamelde rapporten, instrumenten en correspondentie van de afgelopen zes jaar van HUA gekregen. De recordmanager is ook aangesloten bij het Vakberaad DUTO van IPO, het overleg van informatiespecialisten. Verder is in samenwerking met de provinciearchivaris van Zuid-Holland een advies opgeleverd over de aanwijzing van een archiefbewaarplaats voor de blijvend te bewaren informatiebestanden van BIJ12. Die aanwijzing was niet voorzien in de archiefbeheerovereenkomsten die BIJ12 met de provincies in 2018 heeft gesloten.

In 2022 heeft de ADI een advies voorbereid voor de aanbesteding van een nieuwe applicatie voor de Landelijke Database Overstromingen. Dat advies betrof de functionaliteiten voor duurzame toegankelijkheid in de database. Tevens zijn adviezen geleverd over het Zwemwaterregister en de formulieren van Archeodepot.

In de zomer is vanuit BIJ12 een verzoek om toetsing gekomen voor de vernietiging van oudere dossiers van de Adviescommissie Schade Grondwater (ACSG). Dit loopt door in 2024: het is een gigantische lijst die teruggaat tot de jaren vijftig.

Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) / Regio Randstad

HNP Regio Randstad is een onderdeel van de vereniging naar Vlaams recht die in Brussel de belangen behartigt van de Nederlandse provincies. In 2022-2023 heb ik geen actieve contacten gehad met vertegenwoordigers van HNP Regio Randstad.

Recreatieschap Stichtse Groenlanden (SGL) en Plassenschap Loosdrecht e.o. (LSD)

Na een langer bestuurlijk voortraject is de transitie van de recreatietaken in Utrecht geëffectueerd in 2023. De bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatie Midden-Nederland (RMN) ging in liquidatie, de taakuitvoering van SGL en LSD ging onderscheidenlijk naar Staatsbosbeheer en gemeente Wijdmeren. Bestuurlijke processen en control werden opgedragen aan provincie Utrecht, die ook de taken voor het Routebureau overnam. Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug ging aan RMN opgedragen taken weer zelf uitvoeren. De bijbehorende informatie- en archiefbestanden (digitaal en papier) zijn geïnventariseerd volgens het plan van aanpak dat adviesbureau DOCFactory reeds in mei 2022 had opgeleverd, met positief advies van de provinciearchivaris.

Dit inventarisatiewerk leverde een set informatiebestanden op die zodanig beschikbaar gesteld konden worden dat de ontvangende partijen verder konden met het werk voor de recreatieschappen. De migraties van de digitale bestanden zijn door de vereffenaar opgenomen in een rechtmatigheidsverklaring bij de liquidatiestukken van RMN. Een langer resterend probleem was het ontbreken van juiste bewaartermijnen en grondslagen voor (zaak)dossiers uit het archiefsysteem Decos. Daarvoor was aan het einde geen vakkennis meer aanwezig bij RMN. Deze 1350 dossiers zijn uiteindelijk door de provinciearchivaris gecontroleerd en voorzien van een bewaartermijn met verantwoording. Deze aanvullingen zijn meegenomen in de migratie. Een follow-up check op de bewaartermijnen van doorlopende overeenkomsten is voorgenomen voor 2024.

De archiefbestanden die blijvend bewaard moesten worden zijn door DOCFactory bewerkt en in november door de besturen overgebracht naar de provinciale bewaarplaats van Utrecht. De langer te bewaren bestanden met geringe waarde voor de bedrijfsvoering zijn overgedragen aan de provincie. Die heeft voor de applicaties de licenties overgenomen, evenals de vernietigingslijsten voor de papieren dossiers.

Naast de liquidatie behoefde ook de doorstart aandacht: de besturen van de nieuw ingerichte gemeenschappelijke regelingen van de recreatieschappen moesten beheersregels vaststellen voor hun informatiebeheer. Hierbij was het advies van de provinciearchivaris om het praktisch te houden en de beheersregels van de uitvoerende partijen aan te wijzen. Dit heeft het bestuur van SGL in augustus gedaan. Voor LSD loopt die aanwijzing over de jaarwisseling heen.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht

De RUD voert milieu- en bodemtaken uit voor de provincie en elf Utrechtse gemeenten. Voor de andere gemeenten voert de Omgevingsdienst regio Utrecht (OdrU) deze taken uit. In 2021-2022 heeft de RUD veel inspanningen verricht om verbeteringen in de informatiehuishouding mogelijk te maken, in vervolg op het project Informatie op Orde uit 2018. Na het plotselinge overlijden van de recordmanager bij de RUD in 2022 moest de RUD eerst op zoek naar een plaatsvervanger. Na de inzet van een trainee is in 2023 de formatie op tactisch niveau versterkt met een extra informatieadviseur bij de RUD. Deze boekte op een aantal onderwerpen vooruitgang, waaronder het onderstaande DAP en de vernietigingsprocedure. Een ander onderwerp dat aandacht vergde was het vervallen van de Brzo-status van het bedrijf Van Appeldoorn in Woudenberg, waardoor de zaakdossiers over Van Appeldorn gemigreerd moesten worden van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied naar de RUD. De zorgen over duurzame operationele formatie voor informatiebeheer zijn eind 2023 nog niet weggenomen. Deze zorgen worden meegenomen in advisering voor de vorming van één Utrechtse omgevingsdienst: zorg dat deze organisatie vanaf het begin beschikt over voldoende, deskundig personeel voor de informatiehuishouding.

In het strategisch informatieoverleg (SIO) van de RUD in maart 2023 is het voornemen besproken van de RUD en de OdrU om in 2026 samen te gaan tot één Utrechtse omgevingsdienst. Een goede gelegenheid om ervoor te zorgen dat beide organisaties 'schoon door de poort' gaan als het gaat om de informatiehuishouding. Voor de komende twee jaar zijn de volgende acties voor het toezicht vastgesteld: een thema-inspectie samen met de OdrU op informatiebeheer bij de vorming van één omgevingsdienst, een follow-up op de aanbevelingen van de eerdere nulmeting van 2017-2018 en een werkende rechtmatigheidsprocedure voor vernietiging. Daarnaast staan

de reguliere toezichtprocessen en reeds lopende zaken, zoals een goede afronding van het migratietraject voor Van Appeldoorn en de rechtmatige afhechting van de provinciegrenswijziging van Vijfheerenlanden. Het toezicht en de plannen omtrent de informatiehuishouding zijn in november gepresenteerd in het Algemeen Bestuur van de RUD. Daarbij heeft het AB het 'dossier afspraken en procedures' (DAP) voor informatie- en archiefbeheer met de ketenpartners vastgesteld. Dat DAP bestond al sinds 2018 en is geactualiseerd naar de afspraken van de Regiosamenwerking Omgevingswet Utrecht. De RUD heeft voorgenomen om de resultaten van die afspraken samen met de gemeenten en provincie te toetsen in het tweede kwartaal van 2024.

Siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies (in oprichting)

Centrumregeling Limessamenwerking UNESCO Werelderfgoed

Medio 2021 werd de Nieuwe Hollandse Waterlinie op de UNESCO Werelderfgoedlijst geplaatst, wat de weg vrij maakte voor de inwerkingtreding van dit gemeenschappelijk orgaan in 2022. De bepalingen voor informatiehuishouding in deze regelingen verschillen sterk: waar de Limessamenwerking aansluit op de regelgeving van de provincie Utrecht, verplicht het gemeenschappelijk orgaan Siteholderschap zich om eigen regelingen vast te stellen en een archiefbewaarpplaats aan te wijzen. Daar heb ik eerder een aanbeveling over uitgebracht, die in 2022 is ingevuld (zie p. 6).

Wat toekomstige toezichtactiviteiten betreft zal het gemeenschappelijk orgaan op termijn aan bod komen bij de reguliere inspecties in de provinciale organisatie: nagenoeg alle uitvoering zit bij de provincie Utrecht. In 2022 is ook een afspraak gemaakt met HUA om samen te werken voor versterking van het Kenniscentrum Waterlinies (KCW). Dit heeft in 2023 verdere invulling krijgen met advies over collectie-beherende instellingen waar bronnen gevonden kunnen worden, en nadere afstemming over het zeker stellen van de collectie van het KCW. Deze historisch waardevolle documentaire collectie bevindt zich al jaren in een tochtige en vochtige kelder op Fort bij Vechten. Voor de veiligstelling is een bescheiden budget geadviseerd voor een eerste bewerking, behandeling tegen schimmels en ongedierte en opname in de provinciale archiefbewaarpplaats bij HUA.

3.2 Organisaties met een andere directe toezichthouder

Het Utrechts Archief (HUA)

Toezichthouder: rijksarchivaris in de provincie Utrecht (Het Utrechts Archief)

HUA beheert de archiefbewaarpplaatsen van provincie en gemeente Utrecht en Nieuwegein, en de rijksarchiefbewaarpplaats in Utrecht. Deze paragraaf betreft de informatiehuishouding van HUA zelf. Het project Regie op ICT heeft geleid tot een nieuwe ICT-organisatie, gebaseerd op een ICT-regiemodel. Het uitbesteden van de ICT-infrastructuur, werkplekken en telefonie aan de nieuwe ICT-partner Score Utica is daar het gevolg van. Het huidige collectiebeheersysteem (CBS) draait nog wel on-site maar wordt wel door een externe partij beheerd.

Tegelijk is een informatiemanager geworven, die begin 2024 van start is gegaan. Al eerder werd de CISO-functie ingevuld. Hiervoor werd een samenwerking aangegaan met het bedrijf InCyber. Daarmee heeft HUA een belangrijke stap gezet om informatiebeveiliging een formele plek in de organisatie te geven.

Al langer wordt gewerkt aan het project Optimalisatie SharePoint, dat tot doel heeft de informatie vanuit de verschillende werkprocessen op SharePoint bijeen te brengen. In 2023 heeft de verdere uitrol binnen de organisatie een plek gekregen, waarbij veel aandacht is besteed aan het toekennen van de juiste bewaartermijnen conform de selectielijst voor regionaal historische centra (RHC's). In de aanloop naar een generiek vervangingsbesluit voor HUA, zijn eind 2023 het kader voor de invoering van de digitale handtekening

en een handboek vervanging vastgesteld. Het voornemen is om met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2023 digitale vervanging van papier in te voeren.

Tenslotte is parallel aan de voorbereiding van het Meerjarenbeleidsplan 2025-2028 een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de digitale infrastructuur van HUA. De aanbevelingen uit het eindrapport worden dit jaar verder uitgewerkt in een drietal vervolprojecten. Deze verkenning had een breed karakter en besloeg de gehele digitale infrastructuur voor beheer en toegang van alle archieven en collecties.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG)

Toezichthouder: provinciearchivaris Noord-Holland (Noord-Hollands Archief)

De ODNZKG voert toezichttaken uit bij bedrijven die volgens het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo) vallen onder bevoegd gezag van o.a. het college van GS van Utrecht. De ODNZKG heeft voor de informatiehuishouding zgn. 'archiefbeheerovereenkomsten' gesloten met haar opdrachtgevers, bijvoorbeeld de provincie Noord-Holland. Een dergelijke overeenkomst met Utrecht kwam pas later, omdat Utrecht geen deelnemer is in de gemeenschappelijke regeling van de ODNZKG. In 2022 heeft de ODNZKG voorbereidingen getroffen voor een overeenkomst met de provincie Utrecht. Daarbij heeft de ODNZKG de senior adviseur informatiebeheer van de provincie en mij betrokken.

De provinciearchivaris van Noord-Holland stelt jaarlijks een uitgebreid verslag op over het archieftoezicht bij de ODNZKG. Over 2022 wordt geconstateerd dat de ODNZKG goede stappen maakt, onder meer met tooling voor metadatering en anonimisering (voor Wet open overheid), en het kwaliteitssysteem voor informatiehuishouding. Rechtmatige vernietiging van informatie was eind 2022 nog wel een aandachtspunt. Voor 2023 heeft de toezichthouder zeven aanbevelingen voor verbetering uitgebracht, waar de ODNZKG mee aan de slag ging. Volgend op de archiefbeheerovereenkomst in 2022 heeft de ODNZKG ook gewerkt aan een actuele Mandaatregeling voor Utrecht. Daarbij is ook het advies van de senior adviseur informatiebeheer en van mij betrokken. In lijn met de overeenkomst hebben we geadviseerd om de ODNZKG in principe bevoegd te maken voor alle rechtshandelingen onder de Archiefwet, als het gaat om de Utrechtse dossiers.

Randstedelijke Rekenkamer

Toezichthouder: provinciearchivaris Flevoland (Flevolands Archief)

De Randstedelijke Rekenkamer is gevestigd in Lelystad en is belast met de rekenkamertaken voor Flevoland, Noord- en Zuid-Holland en Utrecht. De Rekenkamer is een gemeenschappelijk orgaan zonder openbaar lichaam, waardoor de Archiefverordening van de provincie Flevoland van toepassing is op de informatiehuishouding. De laatste archiefinspectie van Flevoland bij de Rekenkamer was van 2010. In 2022 was nog geen voldoende formatieve ruimte aanwezig bij Het Flevolands Archief voor actief archieftoezicht op de Rekenkamer. In 2023 zijn wel enkele besprekingen geweest; eind van het jaar heeft dit nog niet tot iets concreets geleid.

De provinciearchivaris van Noord-Brabant had in 2022 dergelijke contacten al wel met de Zuidelijke Rekenkamer. In de Kring van Provinciearchivarissen is gesproken over een mogelijk gezamenlijk toezichtinitiatief bij de samenwerkingsorganen voor provinciale rekenkamers, op basis van de contacten in Noord-Brabant. Dit zou op zijn vroegst in 2024 gaan lopen.